

2001. – С. 51-61; Паніна Н. Неподолана дистанція / Н. Паніна // Критика. – 2003. – №7-8.; Паніна Н. В. Соціальна дистанція, етнічні установки та національна толерантність в Україні. – [Електронне джерело]. – Режим доступу: // <http://www.saske.sk/cas/2-2004/panina.html>.

² Свтух В. Про національну ідею, етнічні меншини, міграції. – С.196.

³ Результати дослідження „Сучасний стан регіональної та етнічної ідентичності в українсько-румунському пограниччі: соціологічний аналіз. 2007 р.” (керівник проекту – Н. В. Стрельчук).

⁴ Паніна Н. В. Соціальна дистанція, етнічні установки та національна толерантність в Україні // <http://www.saske.sk/cas/2-2004/panina.html>.

⁵ Результати дослідження „Сучасний стан регіональної та етнічної ідентичності в українсько-румунському пограниччі: соціологічний аналіз. 2007 р.” (керівник проекту – Н. В. Стрельчук).

⁶ Результати дослідження „Сучасний стан регіональної та етнічної ідентичності в українсько-румунському пограниччі: соціологічний аналіз. 2007 р.” (керівник проекту – Н. В. Стрельчук).

*Наталія Стрельчук
(Чернівці)*

МЕЖЭТНИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ И МЕЖЭТНИЧЕСКАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ В УКРАИНСКО-РУМЫНСКОМ ПОГРАНИЧЬИ (НА ПРИМЕРЕ ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ)

Рассматриваются вопросы межэтнических отношений и толерантности в украинско-румунском пограничье и даны рекомендации для возможного предупреждения кризисных ситуаций в этнополитической сфере.

Ключовые слова: *межэтнические отношения, украинско-румунское пограничье.*

*Nataliya Strel'chuk
(Chernivtsi)*

INTER-ETHNIC RELATIONS AND ETHNIC TOLERANCE IN THE UKRAINIAN- ROMANIAN BORDERLAND (BASED ON THE EXAMPLE OF THE CHERNIVTSI REGION)

This research aims to create a scientific prognosis for the further development of ethnic relations in the Ukraine-Romania border region and to elaborate recommendations for overcoming crisis in this area.

Key words: *ethnic relations, Ukraine-Romania border region.*

ІСТОРІЯ БУКОВИНИ ТА ПІВНІЧНОЇ БЕССАРАБІЇ (ХОТИНЩИНИ)

УДК 94 (477.85) „1500/1538”

*Олексій Балух
(Чернівці)*

БУКОВИНА У ПРИКОРДОННИХ СТОСУНКАХ МОЛДАВІЇ ТА ПОЛЬЩІ В 1500-1538 рр.

У статті на основі аналізу джерел і наукової літератури проаналізовано стан польсько-молдавських прикордонних відносин першої третини XVI ст. у контексті історії Буковини, висвітлено періоди господарювання молдавських воєвод та їх боротьбу за Покуття, яка негативно позначилася на буковинських землях.

Ключові слова: *Буковина, Молдавія, Польща, прикордоння, Покуття, Петру Рареш, Сигізмунд I.*

У результаті підписання мирного договору з Молдавією 1499 р., за яким Стефан III повинен був надавати союзникам по антиосманській коаліції військову допомогу, правителі Польщі сподівалися, що конфлікти з молдавським господарем припиняться. Але, незважаючи на це, уже на початку XVI ст. польсько-молдавські відносини знову набувають конфліктного характеру. Це пов'язано із невирішеним у 1499 р. питанням щодо Покуття. На думку деяких істориків, його невирішення поляками полягало у неповоротності Польщею боргу в 1 тис. рублів сріблом, позичених нею в 1388 р. у Петру I Мушата в заставу Покуття¹. Тому Стефан III прагнув приєднати його до своєї держави, а, отже, вимагав від польського короля Яна Ольбрахта через своїх послів, щоб останній відступив Покуття Молдавії. Король все-таки схилився до врегулювання цього конфлікту шляхом передачі Покутської землі Стефану III, оскільки у Пруссії назрівав конфлікт з Тевтонським орденом, а мати за спиною такого небезпечного противника, як Молдавія, Ян Ольбрахт, очевидно, не бажав².

Однак уже 17 червня 1501 р. помер король Польщі Ян Ольбрахт³, який так і не владнав конфлікт з Молдавією щодо Покуття. Скориставшись таким перебігом подій, молдавський господар Стефан III направив своє військо на Покуття і Поділля, де воно спустошило польські володіння, щоб цим самим наочно показати Польщі всю серйозність своїх територіальних домагань⁴, а також у вересні в результаті прикордонної сутички частина мешканців Поділля на певний час була спроведена до Молдавії⁵.

Тим часом Османська імперія продовжувала нарощувати свій військовий потенціал. Тому з метою недопущення нових нападів на молдав-

ські землі, зокрема і на території Чернівецької та Хотинської волостей, Стефан III направляє свого посла до Стамбула.

Владнавши відносини з Османською імперією (у червні 1501 р. було підписано мирну угоду з турецьким султаном⁶), господар Молдавії знову починає претендувати на Покуття. Використавши військові дії нового короля Польщі Олександра I (1501-1506), який був також і великим князем литовським, проти великого московського князя Івана III, Стефан III хотів окупувати Покуття⁷, а після цього шляхом переговорів закріпити його за Молдавією. Отже, новим польським королем було обрано брата колишнього короля, великого князя литовського – Олександра I. Як зазначає А. Жуковський, „Стефан III намагався жити з ним у мирі”, а також зауважує, що „в 1501 р. вибачився перед Олександром I за те, що не зміг прийти на його коронацію і передусім бажав, щоб устійнити спільну границю”, і щоб „визнати зверхність Молдавії над Буковиною” (територію над Прутом, Сіретом, Черемошем і Сучавою)⁸. Однак, на думку автора, Стефан III мав би вимагати визнання зверхності над Покуттям, а не над „Буковиною”, оскільки остання була вже у складі Молдавії і щодо неї в цей час не велося ніяких переговорів⁹.

Та все ж обидва глави держав домовилися про проведення переговорів стосовно покутської проблеми та інших, які були призначені на 30 вересня 1502 р. Проте у встановлений час польська сторона не прибула на цю зустріч, що стало причиною того, що вже у жовтні 1502 р. добре озброєне молдавське військо за наказом Стефана III перетнуло польсько-молдавський кордон, окупувало Покутську землю аж по Галич¹⁰. Одразу ж були призначені туди пиркелаби і гарнізони у фортеці, митники у містах і торгах¹¹. Як зазначає А. Жуковський, посилаючись на коменданта міста Львова, „Стефан III знищив сплави у Карапчеві та вимагав мита в Коломиї та Галичі”¹². Отже, Покуття було приєднане на певний час до Молдавської держави.

Про похід молдавських військ у землі, підвладні Польщі, свідчить також „Повідомлення краківського декана Кжицького у польському сеймі в листопаді 1502 р. про вторгнення молдаван і турків та про нібито симпатії до них жителів Поділля та Молдавії”¹³. Зокрема, у ньому йшлося „про вторгнення ворогів у королівство”, а також, що „Валах (Стефан III. – О. Б.) організував сам напад і взяв у ньому участь”. Однак відомо, що воєвода Молдавії, який вже був тоді літньою людиною,

страждав хворобою суглобів і не міг сидіти у сідлі, навряд чи міг безпосередньо керувати ходом битви в умовах сирі осінньої пори¹⁴. Досить важливим є наступне твердження: „Валах зібрав свій народ і приєднав до себе турків і (...) з усім військовим спорядженням заявив, що хоче завоювати фортеці, такі як: Галич, Бучач, Червоний, Язловець і Кам'янець”, а також зазначалося, що „якщо ваша величність (король Польщі Олександр I. – О. Б.) бажає збирати землі Поділля, які під впливом подій починають хвилюватися та переходити до Валаха, то потрібно спинити загарбників”¹⁵. З цього слідує, що молдавський господар, окрім нападу на Покуття, здійснив вторгнення і в Подільську землю, а також свідчить про участь у вказаних вище подіях турків, з якими молдавський господар у 1501 р. поновив мирну угоду.

Цікавим видається й твердження А. Жуковського про напад на Покуття 1502 р. „Комендант міста Львова писав до польського короля, що Стефан рекрутував у цій Буковині (можливо, Покутті. – О. Б.) 3000 людей, які піддалися Молдаванові (читай: Стефанові) і втекли до нього; він дав їм зброю і за два тижні мав би їх перевірити”¹⁶. Можна припускати, що населення Покуття прихильно зустріло Стефана III і навіть почало приєднуватися до його війська, а також, що Покутська земля була загарбана ним.

Польський уряд намагався шляхом переговорів вирішити цей територіальний конфлікт. З цією метою 3-5 листопада 1503 р. до міста Чернівці, де перебував молдавський господар, прибув польський посол Миколай Фірлей¹⁷. Проте триденна зустріч Стефана III з послом Польщі завершилася для останнього безрезультатно, до консенсусу вони так і не дійшли, очевидно тому, що господар Молдавії не бажав відступати з Покуття, і воно залишалося під Молдавією аж до самої смерті воеводи Стефана III, яка сталася 2 липня 1504 р.

Після 47-річного правління молдавський воевода Стефан III Великий перед своєю смертю примусив молдавських бояр присягнути на вірність своєму синові Богдану. Тобто новим господарем Молдавії став Богдан III (1504-1517), прозваний Однооком. Його також називали Кривим, Страшним (чел Грозаву)¹⁸.

Бажаючи встановити тісніші взаємовідносини з Польщею, господар Богдан III надіслав до королівства своє посольство з проханням видати за нього сестру польського короля – Єлизавету. Взамін за це Олександр I вимагав повернути раніше загарбане Покуття, а також укласти союз. Тому вже у вересні 1505 р. молдавські військові загопи, старости, митники та ін. залишили Покутські землі і відступили на терени Чернівецької або Хотинської волостей. А на початку 1506 р. було укладено попередній шлюбний контракт між Богданом III і Єлизаветою¹⁹.

Незважаючи на повернення Польщі Покутської землі та укладення шлюбної угоди, після смерті Олександра I, а саме 19 серпня 1506 р.²⁰, новий

польський король та великий князь литовський Сигізмунд I (1506-1548) відмовився видавати свою сестру Єлизавету за молдавського господаря та укладати союзну угоду з Молдавією. Отже, польсько-молдавські відносини знову різко погіршилися. Ця відмова і стала причиною молдавсько-польської війни, яка тривала з 1506 до 1510 р.²¹

При посередництві угорського короля Владислава II, з яким Богдан III ще у 1509 р. відновив договір про військову взаємодопомогу²², 17 січня 1510 р. був укладений польсько-молдавський мирний договір²³. За умовами цього договору була врегульована взаємодія прикордонних старост. На думку О. Масана, „включення у договір цього пункту свідчить про те, що існувала реальна потреба у взаємодії прикордонних старост”²⁴.

Отже, польсько-молдавська війна 1506-1510 рр. завершилася, але внаслідок цього військового конфлікту прикордонні райони неодноразово спустошувалися, від чого постраждало ряд міст і безліч сіл, зокрема Чернівці і Хотин на Буковині не були винятком. Вона також поставила у скрутне становище Молдавію.

Тимчасове покращення молдавсько-польських взаємовідносин змінилося наприкінці 1514 р. на нові суперечки, які виникли через прикордонні конфлікти.

Як зазначає О. Масан, „у цей час на буковинсько-покутському і буковинсько-подільському кордоні становище було далеким від ідеального”, „найбільше невдоволення молдавського господаря Богдана III викликали навіть не стільки випадки провокації та ексцесів, скільки агітація, яка була організована польськими старостами у прикордонних районах Молдавії, напевно, передусім на буковинських землях, з метою переманювати місцевих селян у покутські помістя магнатів Ходецьких, що зазнали спустошень під час попередніх прикордонних конфліктів”²⁵. Такі дії польської сторони робилися, передусім, з метою повернення на землі Південної Польщі людей, яких переманив на свій бік ще Стефан III Великий – батько Богдана III.

Однак навесні 1517 р. воевода і господар Молдавії Богдан III Одноокий раптово помер, але встиг залишити на Сучавському престолі свого одинадцятирічного сина Стефана IV (1517-1527) Молодого, якого прозвали Стефаницею (Штефаницею)²⁶.

Після смерті господаря Богдана III у державі настала внутрішньополітична криза. Через те, що новий молдавський господар був неповнолітнім, усю повноту влади у Молдавії перейняли великі бояри на чолі з Лукою Арборе²⁷. Ці події викликали конфлікт між боярською радою і прихильниками малолітнього господаря. Проте уже на початку грудня 1517 р. боярська рада уклала від імені господаря Стефана IV новий союзний договір із Польщею²⁸. За його умовами підтверджувався та поновлювався „вічний мир” між Молдавією та польським королем Сигізмундом I. Король Польщі зобов'язувався також захищати територію держави

(зокрема і землі Буковини) від османських зазіхань і гарантував у разі потреби Стефану IV і його брату Петру притулок у польській землі на випадок, якщо він втратить владу у Молдавії. В свою чергу, Стефан IV зобов'язувався не надавати допомогу ворогам Польщі, зокрема султану. Остаточний варіант тексту цього договору був затверджений польським сеймом у Кракові і виданий у Хирлові молдавською стороною 4 травня 1518 р.²⁹ Також були підтверджені та поновлені обов'язки старост на польсько-молдавському прикордонні³⁰. Зокрема, перестав згадуватися сороцький староста, а щодо хотинського та чернівецького – все залишалося без змін.

Уже на початку серпня 1519 р. була укладена додаткова молдавсько-польська угода, суть якої полягала у дотриманні „обома сторонами права пограничного”³¹. Цікавим є те, що у документі згадуються і старости буковинських волостей, а саме: хотинські – Гриневич і Талаба, та чернівецький – Петріка³².

Зокрема, польська і молдавська сторони домовилися про те, що кожного року їхні делегації будуть збиратися і проводити двосторонні „сейми”: один на Трійцю – біля Хотина, а інший – через два тижні – біля Снятина (на Колачині. – О. Б.). „Сейми” повинні були відбуватися по чергово, то на польському боці, то на молдавському³³.

У 1523 р. відбулася зустріч молдавського посольства на чолі з Л. Кирже з королем Польщі Сигізмундом I³⁴. Зокрема, на подільсько-хотинському і на коломиєсько-чернівецькому відтинках польсько-молдавського кордону сторони не згадували про які-небудь непорозуміння, на відміну від брацлавсько-сороцької ділянки, де час від часу траплялися нові проблеми. З погляду на це Л. Кирже запропонував (від імені господаря Молдавії) провести на проблемній ділянці „сейм”³⁵.

Однак у січні 1527 р., перебуваючи у Хотинському замку, Стефан IV помер. На нашу думку, його отруїли власні бояри. Молдавський господар був похований у Путнянському монастирі на півдні Буковини, як і його попередники. Свідченням того, що політика Стефана IV була спрямована на зближення із сусідніми державами, є запис у Молдавсько-польському літописі: „При Стефані (IV. – О. Б.) країна (Молдавія. – О. Б.) була в мирі зі всіма сусідами”³⁶.

У результаті несподіваної смерті господаря Стефана IV Молодого новим молдавським господарем став Петру Рареш (1527-1538), який продовжував протягом перших років свого господарювання зовнішньополітичний курс своїх попередників на зміцнення відносин з Польщею. Восени 1527 р. був укладений новий союзний договір, який у загальних рисах повторював умови попередніх договорів³⁷. Угода була доповнена конвенцією, що стосувалася прикордонного співробітництва старост та їх повноважень, а також торгівлі і митниці.

З метою усунення прикордонних проблем у березні 1528 р. маршал корони Станіслав Хо-

децький був направлений у Молдавію. Разом із молдавським господарем вони домовилися скликати „спеціальний сейм” за участю польських і молдавських комісарів. Польську сторону повинен був представляти каштелян (власник замку) Львова – Єржи Крупський. З певних причин він не зміг виконати цю місію. Відсутність польського вельможі господар сприйняв як власну образу. У цьому ж році молдавський господар, а також деякі чиновники почали все частіше скаржитися королю Польщі на насильства з боку шляхти у прикордонних володіннях, зокрема в Буковині. У січні 1529 р. ситуація погіршилася ще більше. Петру Рареш направив посла до короля Сигізмунда I і вони домовилися про призначення змішаної комісії на 28 березня³⁸. Однак і ця зустріч не відбулася, оскільки тоді не з'явилися представники молдавської делегації у зв'язку із протокольними непорозуміннями.

На початку 30-х рр. XVI ст. розпочався новий польсько-молдавський конфлікт. А вже влітку 1530 р. Петру Рареш починає висувати територіальні претензії до Польщі, вимагаючи „отческое ему достояние возвратити”³⁹, що означало відновлення боротьби Молдавського воєводства за Покуття. Отже, польсько-молдавська взаємодія старост на прикордонні продовжувалася недовго і була змінена черговими прикордонними конфліктами.

Врешті-решт у грудні 1530 р. Петру Рареш завойовує Покуття. Захоплення Покутської землі молдавськими військами відбулося в рамках антиягеллонської коаліції з „мовчазної згоди турецького султана”. Проте султан почав вести подвійну гру і задовольнив прохання польського короля Сигізмунда I щодо звільнення польських володінь від молдавських військ. Тому незабаром, у серпні 1531 р., поляки витіснили війська Петру Рареша з Покуття. Перегрупувавши свої сили, він знову на чолі молдавського війська рушив проти Польщі. Але поляки перестріли його біля містечка Обертин (на Покутті) та завдали його війську нищівної поразки 22 серпня цього ж року⁴⁰. У Молдавсько-польському літописі, зокрема, записано: „Петро воевода воював землю Польська, тричі спалював Покуття та поблизу Серета наших (поляків. – О. Б.) побив. Але біля Обертин добре отримав від поляків по голові, так що й сам ледь врятувався, а всю здобич та зброю, яку мав із собою, відібрали”⁴¹. Після цього поляки не зупинилися, а продовжили просування вперед, спустошивши Чернівці, Хотин та інші міста і села на території між верхів'ями Сучави і Середнім Дністром⁴². Однією з причин поразки військ молдавського господаря була зрада певної частини великих бояр, які усвідомили, що перемога господаря в цій битві ще більше посилює владу і вплив Петру Рареша у країні.

Після Обертинської поразки господар Молдавії хотів стратити зрадників, одним з яких був і хотинський староста Влад. Однак Петру Рарешу було не до снаги подолати боярську опозицію, тому в подальшій боротьбі це дало про себе знати⁴³.

Польський король розумів, що напади на Покуття продовжаться і що це не остання перемога, але можливі й поразки. Тому Сигізмунд I направив до Стамбула своє посольство, якому доручено було просити султана Сулеймана I, щоб той заборонив Петру Рарешу як своєму васалу нападати на Покуття. Султан сказав, що це захоплення є самовільним, і господар за це буде покараний, бо він є васалом Османської імперії. Але і Петру Рареш направив молдавських послів до султана, які надали свою інтерпретацію подій 1530-1531 рр. Тому Порта підтримала Молдавію й наказала Сигізмунду I негайно звільнити молдавські землі. На думку автора, мова мала йти саме про Буковину, яку в 1531 р. поляки спустошили і могли її утримувати задля того, щоб поплатитися молдавському господарю за напад на Покуття. Однак і в цьому випадку проявилася подвійна гра султана, який по чергово підтримував то одну, то іншу країну.

Активізувавши воєнні дії проти польсько-литовської держави у межах антигеллонської боротьби, молдавський господар Петру Рареш у той же час брав участь у польсько-молдавських переговорах щодо Покуття, які велися практично постійно. На них були присутні османські послы, представники Я. Заполья та інші. Проте вони затягувалися на невизначений термін і врешті-решт ні до чого не призвели, що відповідало османським задумам⁴⁴.

Ситуація для Петру Рареша погіршувалася ще й тим, що на початку 1533 р. Польське королівство та Османська імперія уклали між собою „вічний мир”. Цим договором султан закріпив право сюзеренітету над Молдавією, а також обіцяв Сигізмунду I врегулювати польсько-молдавський конфлікт на його користь⁴⁵.

Влітку 1533 р. через польського посла було передано послання королю Польщі про те, що господар все знає про зносини Стамбула і Кракова, тому і було запропоновано відмовитися від союзу із султаном і вступити до антиосманської боротьби. Петру Рареш зобов'язувався також закінчити військові дії проти Польщі, якщо Сигізмунд I надасть Молдавії винагороду за Покуття та грошову допомогу. Але Польща відмовилася задовольнити ці вимоги молдавського господаря⁴⁶.

Влітку 1535 р. Петру Рареш, скоординувавши дії з московським урядом, знову здійснив похід на Покуття. Зокрема, Сигізмунд I зазначав, що молдавські війська двічі напали на польські володіння⁴⁷.

Прикордонна польсько-молдавська війна тривала до 1538 р., коли польське посольство нарешті домовилося із султаном скинути Петру Рареша з господарського престолу⁴⁸. За спільною домовленістю на початку серпня 1538 р. Польща розпочала похід на Молдавію⁴⁹. Відмова платити данину стала приводом для виступу Сулеймана I на чолі понад 150-тисячного війська проти Молдавії. Польське військо, „над яким був гетьман Ян граф із Тарнова, підійшло до Хотина” і 18 серпня взяло

його в облогу, “і штурмували Хотин два тижні, так що Петро воевода до нього (Яна Тарновського) приїхав, і там королівському гетьману поклонився, і присягнув польському королю зі всіма своїми панамі”⁵⁰.

Зраджений боярами, Петру Рареш вирішив владнати відносини з Польщею шляхом укладення мирної угоди. З цією метою 30 серпня він прибув до Хотина, де і уклав союзу і мирну угоди з Польщею⁵¹, яка в основному повторювала тексти передніх договорів. Однак поляки відмовилися надати молдавському господарю допомогу, оскільки між Туреччиною та Польщею був „вічний мир”. Після цього польське військо рушило на Поділля, а Петру Рареш змушений був тікати у Трансильванію⁵².

Отже, під час господарювання у Молдавії Стефана III та Богдана III стан польсько-молдавських відносин залишався вкрай напруженим, що негативно позначилося на воєнно-політичному становищі прикордонних володінь, зокрема Буковини. Однак невдовзі правління господаря Молдавії Стефана IV Молодого було найбільш продуктивним і відносно найспокійнішим у розвитку польсько-молдавських відносин, зокрема на північному прикордонні. У результаті більш ніж десятирічного господарювання та непродуманих військово-політичних дій молдавського господаря Петру Рареша з 1538 р. розпочалося тривале османське панування над територією як усієї Молдавії, так і північномолдавських земель (Буковини), що в подальшому негативно вплинуло на економічне, територіально-адміністративне, політичне і демографічне становище на території між верхів'ями Сучави і Середнім Дністром.

¹ Стати В. История Молдовы. – Кишинев: S.n., 2002 (F. E. P. “Tipografia Centrală”). – С. 31.

² Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин з давніх часів до 1774 р. // Буковина в контексті європейських міжнародних відносин (з давніх часів до середини XX ст.): [Кол. моногр.]; В. М. Ботушанський, С. М. Гакман, Ю. І. Макар та ін.; за заг. ред. В. М. Ботушанського]. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 69.

³ Czamańska I. Mołdawia i Wołoszczyzna wobec Polski, Węgier i Turcji w XIV i XV wieku. – Poznań: Państw. Wyd. Naukowe. UAM, 1996. – S. 185.

⁴ Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин ... – С. 69.

⁵ Czamańska I. Mołdawia i Wołoszczyzna ... – S. 185.

⁶ Очерки внешнеполитической истории Молдавского княжества (последняя четверть XIV – начало XIX в.) / Под ред. Д. М. Драгнева. – Кишинев: Штиинца, 1987. – С. 98.

⁷ Жуковский А. История Буковини. – Чернівці: Час, 1991. – Ч.1: до 1774 р. – С. 62.

⁸ Там само. – С. 62.

⁹ Балух О. Буковина в контексті прикордонних стосунків Молдавії з Польщею в 1500-1527 рр. // Часопис української історії: Зб. наук. праць / за ред. А. П. Коцур. – К.: Книги – XXI, 2009. – Вип. 12. – С. 5.

¹⁰ Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин

... – С. 69-70; Czamańska I. Mołdawia i Wołoszczyzna ... – S. 187-189.

¹¹ Стати В. История Молдовы ... – С. 77.

¹² Жуковский А. История Буковини ... – С. 62.

¹³ Исторические связи народов СССР и Румынии в XV – начале XVIII в.: Документы и материалы: в 3 т. – М.: Наука, 1965. – Т.1. – С. 87-89.

¹⁴ Фішер Е. Козмин: До питання про історію польсько-молдавської війни 1497 року. – Чернівці: Зелена Буковина, 2004. – 76 с.

¹⁵ Исторические связи народов СССР и Румынии ... – С. 88.

¹⁶ Жуковский А. История Буковини ... – С. 62.

¹⁷ Documente lui Ștefan cel Mare / [Publ. de I. Bogdan]. – București: Soces & Co, 1913. – Vol.2. – P. 472-482.

¹⁸ Стати В. История Молдовы ... – С. 133-134.

¹⁹ Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин ... – С. 70.

²⁰ Там само. – С. 70.

²¹ Мохов Н. А. Молдавия эпохи феодализма. – Кишинев: Карта Молдовеняскэ, 1964. – С. 200.

²² Очерки внешнеполитической истории ... – С. 101.

²³ Documente privitoare la istoria Românilor culese de E. Hurmuzaki [Culese, adnotate și publicate de Nic. Densușianu]. – București: s.e., 1891. – Vol. II, partea 2: 1451-1510. – P. 613-617, 624-631.

²⁴ Карпо В. Л., Масан О. М. Роль хотинського і чернівецького старост у польсько-молдавському прикордонному співробітництві (друга половина XV – перша половина XVI ст.) // Питання історії України: Зб. наук. статей. – Чернівці, 2002. – Т.5. – С. 114.

²⁵ Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин ... – С. 72.

²⁶ Стати В. История Молдовы ... – С. 134.

²⁷ Османская империя и страны Центральной, Восточной и Юго-Западной Европы в XV – XVI вв.: Главные тенденции политических взаимоотношений. – М.: Наука, 1984. – С. 131.

²⁸ Documente moldovenești dela Ștefanică Voevodi (1517-1527) / [Publ. de M. Castăchescu]. – Iași: Brawo, 1943. – P. 502-507.

²⁹ Там само. – P. 491-496.

³⁰ Там само. – P. 495, 506, 512-513.

³¹ Там само. – P. 516-520.

³² Буковина: історичний нарис / [відп. ред. В. М. Ботушанський]. – Чернівці: Зелена Буковина, 1998. – С. 144.

³³ Карпо В. Л., Масан О. М. Роль хотинського і чернівецького старост ... – С. 114.

³⁴ Documente moldovenești dela Ștefanică Voevodi ... – P. 539-540.

³⁵ Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин ... – С. 74.

³⁶ Молдавско-польская летопись 1352-1564 гг. // Славяно-молдавские летописи XV-XVI вв. – М.: Наука, 1976 – С. 121.

³⁷ Documente privitoare la istoria Românilor culese de E. Hurmuzaki [Culese, adnotate și publicate de Nic. Densușianu]. – București: s.e., 1892. – Vol. II, partea 3: 1510-1530. – P. 461.

³⁸ Ciobanu V. Aspărător al moștenirii lui Ștefan cel Mare // Petru Rareș / red. coord. L. Șimanschi. – București: Editura

Academiei RSR, 1978. – P. 116-117.

³⁹ Славяно-молдавская летопись Макария 1504-1551 гг. // Славяно-молдавские летописи XV-XVI вв. – М.: Наука, 1976. – С. 83.

⁴⁰ Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин ... – С. 76; Plewczynski M. Obertyn 1531 / Marek Plewczynski. – Warszawa: Wyd. Bellona, 1994. – S. 169.

⁴¹ Молдавско-польская летопись 1352-1564 гг. ... – С. 122.

⁴² Ureche G. Letopisețul Țării Moldovei (...) de la Dragoș-vodă pîna la Aron-vodă / [Ureche G.] // Ureche G., Costin M, Naculce I. Letopisețul Țării Moldovei...: Cronică / Îngr. textelor, glosar și indici de T. Celac. – Chișinău: Hyperion, 1990. – P. 76.

⁴³ Очерки внешнеполитической истории ... – С. 116.

⁴⁴ Там само. – С. 117-118.

⁴⁵ Там само. – С. 118.

⁴⁶ Там само. – С. 118-119.

⁴⁷ Гонца Г. В. Молдавия и османская агрессия ... – С. 86-87.

⁴⁸ Масан О. Поміж військових лихоліть (з історії міста й околиць у XVI-XVII ст.) // Буковинський журнал. – 2007. – Ч. 4. – С. 73.

⁴⁹ История Румынии / [Координаторы И. Болован, И.-А. Поп и др.; пер. с рум.] – М.: Весь мир, 2005. – С. 273.

⁵⁰ Молдавско-польская летопись 1352-1564 гг. ... – С. 122.

⁵¹ Moldova in contextul relațiilor politice internationale. 1387-1858: Tratatate / [Alcătuitor I. Ieremia]. – Chișinău: Universitas, 1992. – P. 166-167.

⁵² Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин ... – С. 76.

*Алексей Балух
(Черновцы)*

БУКОВИНА В ПОГРАНИЧНЫХ ОТНОШЕНИЯХ МОЛДАВИИ И ПОЛЬШИ В 1500-1538 гг.

В данной статье на основе анализа источников и монографической литературы проанализировано состояние польско-молдавских пограничных отношений первой трети XVI в. в контексте истории Буковины, освещены периоды правления молдавских воевод и их борьба за Покутье, что негативно отразилось на буковинских землях.

Ключевые слова: Буковина, Молдавия, Польша, пограничье, Покутье, Петру Рареш, Сигизмунд I.

*Aleksey Balukh
(Chernivtsi)*

BUKOVINA IN BORDERLAND RELATIONS OF MOLDAVIA AND POLAND IN 1500-1538

The body of the article goes on to discuss the military and political relations between Poland and Moldavia in the first third of XVI century in the context of history of Bukovina and their struggle for Pokuttie.

Key words: Bukovina, Moldavia, Poland, borderland, Pokuttya, Petru Rareș, Sigismund I.